

Méhészeti Közlöny

AZ ERDÉLYRÉSZI MÉHÉSZ-EGYLET SZAKLAPJA,

MINT

AZ „ERDÉLYI GAZDA“ ÖNÁLLÓ MELLÉKLETE.

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én.

A méhészetre vonatkozó közlemények
a „Méhészeti Közlöny“ szerkesztőségéhez
czímzendők.
(Ó-vár, Bástyautca 9. sz.)

Rendes tagok 2 frt, körli tagok 1 frtot fizetnek.
a „Méhészeti Közlöny“-t és „Erdélyi Gazdá“-t
ingyen kapják.

Méhek teleléséről.

IV.

Legjobbak azon méhesek, melyek kettős deszkafallal és ezen deszkafalak külső és belső oldala jó tapasszal vannak ellátva; fedelük légmentesen záródnak az oldalokra és ajtai jól záródnak; belsejük alaptól befelé 3—6 láb mélységűek. — Ki lehet tömi a kettős deszkafalak közeit itt is, mint a kaptároknál, de nem tartom ajánlatosnak, mivel az egereknek és a rovarféléknek igen jó tanyául szolgálhatnak télen, nyáron, melyek méhesünkre nézve kártékonyak lehetnek. — A száraz levegő rosz melegvezető: a két deszkafal közé szorított levegő éppen oly jó melegtartó, mint a tömésre használt anyag. A fedél is lehet kettős, t. i. alól-belől jön egy szorosan egymáshoz illesztett deszkafedél, reá lécezett és jól kevert trágyás agyagtapasz, erre zsendely deszka, cserép, vagy valami más fedél, kívül olajos vagy gyantatartalmu anyaggal vízhatlanná téve. Itt megjegyezni kívánom: közvetlen a röplik előtt alkalmazott deszka-szálak, vagy felnyithatók, vagy hátrahuzhatók, — vagy egészen eltávolíthatók legyenek, de semmi esetre ne úgy, hogy minden röplik elé egy lik legyen vágva. Ezen deszka-szálak, midőn a méhek már többé ki nem repülhetnek, letapasztandók. Az a kérdés most: ha a méhes a röplik előtt teljesen elzáródik, hogyan kísérhetjük figyelemmel a méhek szabad légzését? Ugy, hogy ekkor a kaptárok röplikaikkal mind befelé fordíttatnak. Hanem ennél mind a méhekre, mind a méhészre nézve egy előnyösebb mód van. A kaptáro-

kat nyári helyzetükben hagyjuk és röplikaikat a méhes teljes elzárásakor a tolokával egészen elzárjuk, most a kaptár hátulján az ablak aljától egy vékony csatornát vezetünk az oldalfal mellett az ajtón megfelelő nyíláson ki. Ezen csatorna még jobb, ha ferdén felfelé irányul, mert a légtisztulás tökéletesebb. Ezen csatorna nem akadályozza meg az ablak és ajtóköz kitömését, de ilyen méhesben a kitömés elmáradhat, mert méheink ezen módon a méhes belsejéből kapják a levegőt, a melyben maga a kaptár is van. Ezen méhesek, miként a pinczék a föld melegével összeköttetésben vannak, t. i. a mélyedésből (a méhes pinczéjából) felszálló föld melege mérsékli a levegőt; mondhatni mindig egyenlő melegben van. A nevezett csatornák nem a beteleléskor, hanem előre, még a kaptár készítésekor készíthetnek, a melyek a méhek kirepülésükkor elzárhatók.

Ha az itt leirt méhessel rendelkezik a méhész, szabad tetszésében áll lanyha időjárással szellőztetni, huzamosabb, kemény hidegben az egyenlő hőmérsékletet fenntartani. — Ha a kemény hidegek hosszasan tartanak és szellőztetni nem lehet, azért aggódni nem kell, mert az ajtónál és egyebütt is annyi nyílás mindig akad, a hol éppen a nagy hideg okán, a légváltozás szép csendesen véghez megyen. Mivel maga a méhes a föld színe felett van, levegője ugyan a földből kapja melegét, de még sem tud olyan rekedt, dohadt lenni, sem nyirkos, mint a pinczéké. Ha időközben tisztulásra alkalmas idők állnak be, a röplikak előtti deszkát megnyitja, ugyszintén a méhes ajtaját is, — szabad befolyást enged a küllégnek; most a röplikak tolokáinak hátrahozásával szabad járást enged méheinek. Ha a zord idők újra beállanak, nem oly nagy munka a röplikak előtti pár szál deszkanyilást újra letapasztani. Ezen méhesben nem árthat a méheknek a csalóka napsugár, a harkályok, czinkék stb. állatok háborgatása, szóval a természetben előfordulható előnyök meg vannak adva a hátrányok kikerülésével.

A jó telelés negyedik feltétele a nyugalom.

Méheink nyugalmát megzavarhatja a meleg, léghiány, nagy hideg; megzavarhatja az egér, harkály, czinke stb. más állat, különösen a szabadban és nyílt méhesekben, de legtöbbször az ember felesleges vizsgálódásaival. Minden háborgatás mézfogyasztásra ingerli a családot s a szabadba ki nem mehetvén, vérhast idéz elő. A csomótól való elválásuk és szabadba jövésük pedig a nagy hidegben biztos halálukat okozza.

A jó telelés 5-ik feltétele, hogy népes családaink legyenek.

A népes család még vékony falu kaptárban is képes a kellő meleget fenntartani és aránylag kevés mézet fogyaszt; korán és nagy erővel fog a fiasítás-ápolásnak, — a mi a későbbi eredménynek főfeltétele.

Mint hogy szorosán nem is tartozik a telelési ismeretekhez, de igen a telelés tavaszi eredményéhez; szándékosan hagyám leghátul a 6-ik feltételt, t. i. hogy erőteljes fiatal anyákkal teleljük be méhes családainkat. Ha nincs egészséges, jó petéző anya, egész telelési fáradozásunk kárba veszett; mit sem ér a népesség vén, elgyengült anya mellett, mert az kora tavasszal mind elvész.

Ennyit a méhek teleléséről. Ezen munkámban semmit sem irtam olyat, mit méhésztársaim részben gyakorlatból, részben más munkákból ne ismerhetnének, de igyekeztem részben tapasztalataimat, részben más munkákból nyert ismereteimet egy egészben úgy feldolgozni, hogy a hátrányosnak feltüntetésével, a tapasztalatok szerint is jónak bizonyult, a kevésbbé jártas méhész előtt is ismeretes legyen,

Mit tegyünk, hogy a nem mézélő időben neveltetett anyák jobbak legyenek.

A mézélő méhek hasznot hajtó tulajdonsága, a mennyire a krónika a múltban kutató jelenkort behatolni engedi, az emberiség előtt már az ó-korban ismeretes volt.

Hogy azonban ezen eléggé fontos mezőgazdasági ág, nem mondhatjuk ugyan, hogy a többi mellett háttérbe szorítva, több ezred éven át a kezdet stadiumában maradt és hogy azt az emberbe oltott nyugtalan tudvágnak szekerébe fogott kutató szellem szilaj lovai tovább nem vihették: egyedül az ezen idő alatt tartott népvándorlás és egymással folyton harcban levő eseménynek kell, hogy tulajdonítsuk. Állításom valóságát világosan bizonyítja a felfedezések századának méltán nevezhető 19-ik évszázad. Ezen században tapasztalhattuk, hogy a felfedezések 99%-a azon nemzeteknél látott először napvilágot, hol a béke anyala legtöbbet tartózkodott.

Ez gyújtotta meg a civilizáció mécsesét, melynek világánál az ember kutató lángelméje behatolhatott a természet titkait borító sötétségbe s onnan az emberiségre nézve megmérhetlen hasznot hajtó kincseket hozott ki.

Sajnos azonban, hogy a meggyújtott mécses világa hazánk egyes vidékeire, melyeket a világforgalom hatalmas tényezője s a civilizáció gyors terjesztője: a vasutak nem szelnek, oly gyenge világosságot terjeszt, hogy mellette még mindig sötétségben kénytelenek barangolni.

Midőn az Ur Ádám apánknak: „véres verejtékkel keresd kenyeredet“ szigorunak látszó ítéletét kimondta: egyszersmint felrnházta őt alkotó elmével, mely segítse őt ama példabeszéd érvényre juttatásában, hogy: „többet ésszel, mint erővel.“ De nem kis mértékben működik a konzervatív szellem is, mely igen gyakran az előbbinek utjában áll. „Én apámtól így láttam, így tanultam,“ kijelentésekkel utánozza apját maradékról-maradékra.

Innen ered aztán, hogy daczára az egyletek és vándortanárck lelkiismeretes buzgó működésének az ósdi parasztrendszer hazánkban mai nap is tulsulyban van.

Szavam félre nem magyarázhatása tekintetéből, ki kell jelentenem, hogy én az ósdi parasztrendszer alatt a mozgathatlan szerkezetű méhlokokkal való méhészkedést értem; mert lehet ám a rajoztatással okszerűen méhészkedni, csakhogy ahoz való méhlok legyen.

Tudjuk, hogy a raj az első négy napban épít és mézel leg-többet, mert ez idő alatt nem kénytelen fiasítást táplálni s így szorgalmának gyümölcse nem emésztetik azok által fel. Ha a rajt egy mozgathatlan szerkezetű, kupos, kopasz oldalú kaptárba helyezzük: meg van tőle vonva a lehetőség arra, hogy az első négy nap alatt teljes erejét és szorgalmát érvényesíthesse. Igen, mert természeti tulajdonságából kifolyólag az építkezést felül kezdvén, az a felül levő rész oly szűk, hogy a rajnak alig számbavehető része férhet munkához. Így meggyárba két nap is, míg a közép lépek lejjebb jöve, oldallép-építéshez is foghat az eddig majdnem henylő többi része a rajnak.

De nem így van ez a mozgatható szerkezetű lakoknál, hol az ember nem kis mértékben mozdíthatja elő a méhcsalád gyarodását. Már magában véve mily roppant előny az, hogy a mozgatható szerkezetű lakok keretei kész fundamentum: lépkezdés vagy műlép-kezdéssel ellátva adatnak a családnak s így a nép ennek hosszadalmas megkezdésétől a kapott kész fundamentumra bámulatos gyorsan építi lépeit. Hát aztán, ha a méhész oly helyzetben van, hogy rajait tiszta, kész lépekkel, avagy fele részben kész lép, fele részben műléppel láthatja el s így a népet az építkezés óriási munkájától felmenti, mily roppant mérvben gyarapítja méznyereségét. Már pedig minden méhész

jöhet ily helyzetbe, ha a műlépek segélyével felszaporodott lépkészletét megkiméli és azt kellő gondozás mellett a jövő évre megtartja.

Méhészkedésem alatt nem egyszer tapasztaltam, hogy némely rajnál, melynek kereteire kezdésképen a kellőnél nagyobb lépkezetet ragasztattott, hogy együtt véve két keretet is kitett, daczára az elég erős felragasztásnak, a második nap reggeléig a kaptár fenekére hullottak. Talán azt hiszi valaki, hogy a rajsuly alatt szakadtak le? A világért sem, mert midőn rendbe hozandók, megbontottuk, azt tapasztaltuk, hogy ezek utolsó czellája is szinültig volt töltve mézzel; tehát alig egy nap alatt már két keretnyi mézzel rendelkezett.

Ha ugyanekkor ezen rajjal egy időben jött, de kupos kasba helyezett rajt kupos lépkezetet nélküli lakából műkaptárba helyeztünk: találtunk a rajnál jó két tenyéryni építményt kétharmad részben üresen.

Lássuk el azonban a rajokat teljesen tiszta, kész léppel s látni fogjuk, hogy ettől az ötödik nap már tetemes mézet pergethetünk. De nem csak ebben rejlik a haszon, hanem egyszersmint abban is, hogy ezen raj kellő kész léppel rendelkezvén, az anyaméh nem kénytelen az építkezésre várakozni, hanem petézését akadálytalanul folytathatja s így a család azon helyzetbe juthat, hogy még a főmézelési időben hatalmassá fejlődik, azt használhatja.

Ezen eljárást azon gazdák figyelmébe kell ajánlanom, kik gazdasági elfoglaltságukkal annyira le vannak fogva, hogy egyéb műfogásokra idővel nem rendelkeznek; vagy, a kiknek tudománya az egyszerű rajbefogáson s annak őszeleli lekézésén túl nem terjed.

De mit szóljunk ama számtalan műfogásokról, melyek a méhállamban előfordulható, többféle természeti csapásoknak gyógyszerrel nyujtanak s a már néha végpusztulásnak indult méhállamot újból virágzó állapotba hozzák? Az anyátlanság, népszegénység, eledelhiány, különösen őszelel, vérhas, jegecedett méz stb. stb. mind olyan csapásai a méhcsaládnak, melyek a mozgatható lakban könnyen orvosolhatók.

Az anyanevelés és ezzel szinte kapcsolatos műrajoztatás mozgatható lak nélkül alig képzelhető. A műrajoztatónak soha sem szabad megfélemlkezni azon igazságról, hogy: rajait termékeny fiatal anyával kell készítenie. És különös, s mintha hallanám több méhésznek egyszerre rám zuduló ellen vetését, hogy: igen ám, szép az az igazság és megdönthetlen is, de csak mint elmélet, mert a gyakorlatban a hozzá fűzött reményeknek nem felel meg; mivel az igen korán erőltetett műanyáztatással vajmi ritkán jutunk beválható, jó petéző anyához.

Ezen igazságnak érvényre juthatását a gyakorlatban egyszerűen az etetés által segíthetjük elő, mely eljárás a méhészetnél legtöbb esetben hasznosnak bizonyult.

Mi az a spekulatív etetés? Semmi egyéb, mint a családnak részbeni tévutra vezetése, a természetben található, friss méz mintájára készített eledel nyújtásával. Mert legyen a család mézben bármilyen gazdag, fiasításának kiterjesztésében még igen óvatos, mindaddig, míg a természet tarka virágai bő eledelt nem szolgáltatnak. De ekkor látjuk, hogy azon családok is nagyban fiasitanak, melyek alig számbavehető belkészlettel rendelkeznek. Ebből kifolyólag, igen gyakran vagyunk annak szemtanúi, hogy a mézben leggazdagabb családok is némely évben, midőn a réti virágok a gyümölcs-virágok után későre jelentkeznek (fejlődnek), május hó 10—20 közt már meglehetősen nevelt kukaczeit kezdik kihányani. Vegyünk el azonban ezen családok belkészletéből, mely ott befalazva raktáron áll és készítsünk ezen elvett mézből spekulatív etetésre alkalmas higitott eledelt s napenkénti adagokban adjuk vissza, azt fogjuk látni, hogy a fiasítás kihányással teljesen felhagynak; pedig csak azon mézet kapják vissza, mely előbb raktárunkban volt.

Ily körülmények közt érthetővé válik, hogy miért satnyák a nem bő mézéléskor erőszakkal neveltetett anyák. Ha a család mézélés hiánya miatt arra vetemedik, hogy az általa oly nagyon szeretett fiasítását kihányja: akkor nagy a valószínűség, hogy meghagyott fiasítását szűkebb és gyengébb eledellel látja el s ezen zsugoriságát az esetleg ekkor nevelt anyákkal is éreztetik.

Neveltethetünk tehát jó anyákat kora tavasszal is, hogy a herék megjelenésekor mindjárt fiatal, termékeny anyákkal rendelkezünk, csak hogy az előbb mondottak alapján az anyákat nevelő családot nem behalmozott, lepecsételt mézzel lássuk el, hanem spekulatív etetéssel. Elégséges az ily családnak 1—2 keretnyi falazott méz.

Zágoni Álbú József.

Egyesületi élet.

Az 1890. február 22-én tartott rendes ig. választmányi ülésünket br. Bánffy Ernő ujonnan választott elnök ur vezette, Bodor László I-ső alelnök, Donáth Lajos, Zarándi Knöpfler Károly, Tamási János, Csiki J. József, Károlyi Gyula, Kulisseki Endre, Wieder József, dr. Körmives Gerő egyl. altitkár, Gebhardt Döme egyl. pénztáros és Szent-

györgyi Lajos főtitkár és több, a „méhészeti estélyre“ gyült ügytárs jelenlétében.

Abend András méh. vándortanár méh. statistikájának elkészítésével bizatott meg a titkár.

Örömmel vette tudásul a választmány a Székely-Udvarhely városi legujabb „körünk“ megalakítása Hlatky reálisk. tanár, derék ügytársunk által.

Továbbá a „Homoródméti kör“ buzgó titkárának, lelkes elnökségének működése. Pálfi Lajos Székely-kereszturi körünk érdemeiben gazdag ig. alelnökének, akadályokat nem ismerő lelkes ténykedése.

A Szamosujvári — alig két hónapos — körünk tiszteletet keltő munkája. A székesfejérvári, erdődi, korondi, csiki és segesvári köreink lassubb ugyan, s olykor-olykor igen csendes, — de téljes sikerrel biztató mozgalmi. Ugy az anyaegylet, mint köreink hátulálkös tagjaival szemben kimondatott az erélyes végrehajtás.

A jan. 26-án tartott közgyűlés határozatából a Bodor L., Gebhardt D. és Szentgyörgyi személyében bizottság küldetett ki az alapszabályoknak a „körök“-höz viszonyított módosítása tárgyában. A Grand orsz. méh. felügyelő urnak, a bécsi kiállítás ügyében hozzánk intézett fölhívása azon föltevással fogadtatott el, hogy ha t. i. a kiállítók megterhelhetése nélkül kieszközölheti a felügyelő ur az abban való részvételt.

Binder Iván orsz. m.-egyesületi titkár és szerkesztő szívélyes levele; méh. estélyeinknek kiváló sikeres működése; a „Kolosvár“ szerkesztője, Dr. Solymossy Endre, Szigethy István, Molnár Károly, Valló Vilmos reálisk. és főgymn. tanárok, Schoszberger Antal cs. és kir. százados, Kádár Lajos s többen — lelkes új társak jelentkezése, Gebhardt egyl. pénztáros kedvező jelentése vétetett örvendetes tudomásul.

Egy 30 frtot tevő becses ajándék beutalványozása, — s egy pár kiutalványozás, — s néhány apróbb keblü ügy elintézése után — az elnök megéljenzésével az ülés véget ért; s a Károlyi Gyula szépen megírt értekezésével szokásos estély vette kezdetét. Titkár.

Vegyes közlemények.

-- Méhészköreink száma ismét szaporodik egygyel. Udvarhelyt van alakulóban legujabban egy m-kör. Már be van jelentve tizenegy tag s biztos kilátásunk lehet arra, hogy a mozgalom élén álló Hlatky,

reáliskolai tanár és a méhészet lelkes barátja, még számosakat fog összehozni a kibontott zászló alá. Az alakuló gyűlést közelebről megtartják. Sikert a nemes munkához!

— **A méhész-estélyről.** A február 28-iki estélyünk is igen népes volt. Károlyi Gyulának „Egy év a méhesben“ című sikerült értekezése olvastatott föl, mely a nagy számban összegyűlt hallgatók általános tetszését méltán kiérdemelte. Az értekezést alkalmyszerűleg közöljük.

— **Szamosujvári körünk** első felolvasó méhész-estélyét folyó február 22-én tartotta meg a tanácsház nagytermében. Az érdekes estélyről lapunk zárta után vett értesítést csak a jövő számban közölhetjük, addig is megjegyezzük, hogy az estély kiválóan sikerült s nagy örömeinkre szolgál, hogy az ifju kör működése iránti érdeklődés naponta fokozódik.

— **Korondi méhész-körünk** márcz. 4 én tartja meg rendes évi gyűlését. Közbejött akadályok miatt nem volt eddig megtartható.

A szerkesztő üzenetei.

— **G. P.** urnak **M-Sályi.** Egyletünk iránt újólag tanusított kiváló figyelméért és áldozatkészségéért fogadja őszinte köszönetünk nyilvánítást. — **P. B.** urnak Szamosujvart. Szives értesítését köszönjük. Az egyleti ügyeknek örömmel adunk helyet lapunkban. — **D. Á.** urnak Bözöd-Ujfal. **P. J.** urnak Béga-Szt.-György. A reclamált lapokat ismét megküldtük. — **P. L.** urnak Fenes. Egyes állókaptár és kettős fekvő kaptár megrendelhető egyletünk elnökségénél. Előbbi ára darabonkint 2 frt, utóbbi 3 frt; 9-es és 6-os állókaptárak megrendelhetők Boér Sándornál Kolozsvárt. — **Többeknek,** a kik kaptár megrendeléssel fordulnak egyletünk elnökségéhez, szives figyelmébe ajánljuk, hogy pontosan jelöljék meg azt a vasuti állomást, a hová a kaptár küldendő. Megjegyezzük továbbá, hogy a megrendelés csak abban az esetben teljesítettik, ha 1—5 kaptárnál az érték fele, azon felüli megrendelésuél pedig 10% előre beküldetik. — **K. D.** urnak F.-Váralján. A tanulságos soroknak mielőbb helyet szorítunk. Üdvözetünket! — **Csiki J.** urnak Korondon. Köszönjük a cikket, mielőbb sor kerül reá. A tudósítást várjuk. — **H. M.** urnak Brassó. A bpesti kereskedelmi muzeum állandó méhészeti árucarnoka létesítésének kérdése még stagnál, valamint arra nézve se adhatunk felvilágosítást, hogy a Sötér Kálmán könyve mikor fog megjelenni. —

A méhész-egyleti rendes tagsági díj 2 frt, köri tagsági díj 1 frt. A tagsági díjak **G e b h a r d t** Döme pénztárnoknak küldendők Kolozsvárt. A tagsági díj fizetési kötelezettség 5 évig tart. (Alapszabály 4 §.)

Lapfelügyelő bizottság: **Álbu József, Csiki J. József, Gebhardt Döme, Szentgyörgyi Lajos, Wiedler József.**

Szerkesztésért felelős: **Bodor László.**

Nyomatott Gámán János örökösénél.